

Try-out-wandeling voor gasten Landal Twenhaarsveld (Holten)

Vikingen!

Startpunt: jaarpaal 855
(naast de hoofdingang van het park)

Probeer het eens!

Het Wereldtijdpad is een bijzondere wandelroute. Hoe bijzonder ontdek je het best door er een stukje langs te lopen. Een 'try-out-wandeling' dus. De lengte? 1300 meter. Dat is het proberen waard, toch? Succes!

Dit moet je nog weten

Voor je op pad gaat nog even dit. Het gaat om een tijdpad. Als je de route volgt, loop je dus door de tijd. De nummers op de palen geven aan bij welk jaar je staat. Op de kubus is te lezen wat er in dat jaar zoal gebeurde.

Natuurlijk hoef je niet bij elk jaar stil te staan. Ook hoef je niet alles te lezen. Deze beschrijving helpt je een keus te maken uit al die jaren en gebeurtenissen.

Bovendien is de wandeling beperkt tot het deel van het Wereldtijdpad dat over het Landalpark loopt. Je begint bij paal 855. Die staat bij de hoofdingang van het park.

Gebruiksaanwijzing

- Getallen verwijzen naar de jaartallen op de paaltjes.
- Letters verwijzen naar de zijde van de informatiekubus: R = regionale gebeurtenissen; N = Nederland; E = Europa; W = overige werelddelen.

Bewegwijzering

Wit-paarse bordjes geven de looprichting aan. De bordjes zijn vaak bevestigd aan lantaarn- en straatnaampalen.

Podcast

Tip! Beluister voor je op pad gaat de podcast bij deze rondwandeling. Dan krijg je in het kort te horen wat er in deze periode gaande is. Dat maakt het gemakkelijker om gebeurtenissen die je onderweg tegen komt in die tijd te plaatsen. De podcast staat op de website van het Wereldtijdpad: zie pagina van deze rondwandeling. [Naar Podcast.](#)

Johan Cruyff-arena Amsterdam

Welke tijd stap je binnen?

Een arena vol

Rond 900 bestaat Nederland nog niet. Er wonen erg weinig mensen. Niet meer dan er in de Johan Cruyff-arena kunnen (dus hoeveel ongeveer?). Even naar de supermarkt is er niet bij. De bewoners scharrelen hun kostje bij elkaar met akkerbouw, veeteelt, vissen en jagen. Wat ze kunnen missen ruilen ze tegen wat ze tekort komen met een familie verderop. Geld hebben ze niet.

Slavenbestaan

Hun land is eigendom van de landheer, een grootgrondbezitter. Ze moeten dat land gratis bewerken en mogen er niet zomaar weg gaan: ze zijn 'horigen' die bij het stuk grond horen en volledig overgeleverd zijn aan de grillen van hun heer. Zelfs van de opbrengst van hun eigen stukje land moeten ze een deel aan die heer afstaan. Een slavenbestaan dus.

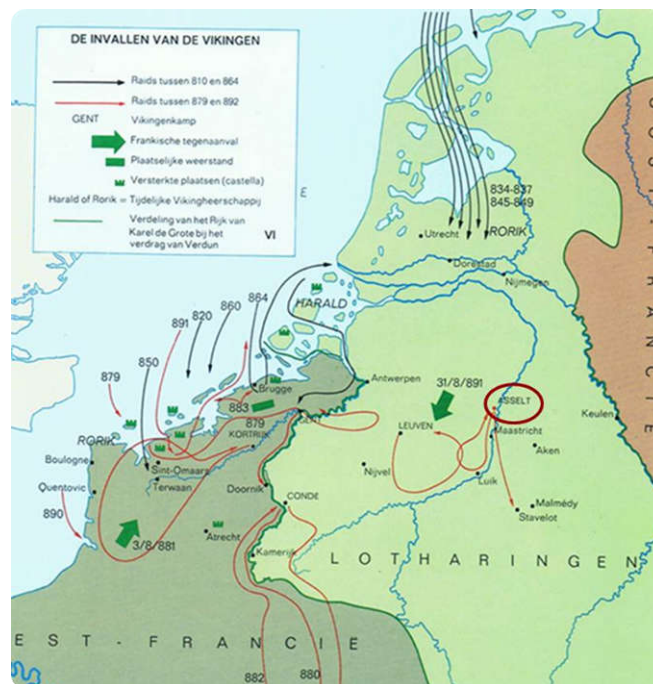
Hoofdpijdossier

Ons land is samen met België en een stuk Duitsland onderdeel van Lotharingen. Het wordt geregeerd door Lotharius II, een achterkleinzoon van Karel de Grote. Hij heeft hoofdpijn van de piraten en plundersaars uit Scandinavië: Noormannen die gaan 'vikingen' (= kusten afstropen) en daarom Vikingen worden genoemd. Op deze korte wandeling ontdek je waar deze gasten toe in staat waren.

Wacht je voor de Vikingen!

Vikingschip

De pijlen geven aan waar de Vikingen invielen

Avonturiers en vechtersbazen

Loop vanaf de hoofdingang van Park Landal richting receptie.

Dorestad, het 'Rotterdam' van rond 900

857-N Hazepad

In deze tijd is Dorestad (Wijk bij Duurstede) het Rotterdam van de Lage Landen: een handelsstad waar het een komen en gaan is van kooplui uit heel Europa. Groepen Vikingen hebben Dorestad al een paar keer met een bezoek 'vereerd'. Er valt daar nu niet veel meer te halen. Daarom trekken de rovers verder. De kerken en kloosters daar zijn namelijk erg rijk... Hoe reageren de inwoners?

Geschiedvervalsing?

Priesters en monniken zijn in deze tijd zo'n beetje de enigen die kunnen lezen en schrijven. Zij beschrijven hoe de Vikingen huis hielden in kerken en kloosters. Daar hebben de Vikingen hun slechte imago aan te danken. Later onderzoek maakt duidelijk dat er ook Noormannen waren die hier gewoon handel kwamen drijven. Het is dus niet eerlijk om alle Scandinaviërs over één kam te scheren!

859-E Verder naar het zuiden

De Vikingen zijn bekwame zeelieden die met hun 'drakenschepen' (elk met tussen de 30 en 60 roeiers) via de Straat van Gibraltar de Middellandse Zee opvaren. Ontdek wat daar hun 'all inclusive' bestemmingen zijn.

Nog steeds zijn de muren van het voormalige Constantinopel imposant

860-E De bisschop zegt: 'Bidden helpt'.

Het West-Romeinse Rijk met hoofdstad Rome is in 476 al ten onder gegaan. Het Oost-Romeinse rijk met hoofdstad Constantinopel (het huidige Istanboel) is nog springlevend, maar niet onkwetsbaar. Lees het zelf.

Gouden broche opgegraven in Wijk bij Duurstede. De broche werd in Frankrijk gemaakt.

863-N1 Vergeten

De Vikingen laten Dorestad 'verdwijnen'.

865-E1 Landjepik

De Denen zijn niet te stoppen. Kijk op **866-E** of ze succes hebben!

Even een paar misverstanden de wereld uit. De meeste Noormannen zijn vreedzame boeren en handelaars die met hun familie en vee in dit soort boerderijen (zie onder) leven. Omdat de oudste zoon alles erft, zijn er andere zonen die hun geluk in het buitenland zoeken. Ze ontdekken dat je met afpersing en geweld sneller rijk kan worden dan met handel en bezorgen zo hun landgenoten een slechte naam. En verder... aan een Vikinghelm zijn geen hoorns bevestigd. Dat is later bedacht!

Woning/stal van Noormannen

RIDDERCULTUUR

RIDDEERS, KASTELEN EN TOERNOOIEN

Waarom zijn ridders zo belangrijk? Wat is een toernooi? En hoe werd een kasteel gebouwd?

DE ROL VAN DE RYDER

De ridders waren de elite van de middeleeuwen. Ze waren verantwoordelijk voor het beschermen van koninkrijken en het organiseren van toernooien.

DE BOWEN VAN DE RYDER

De ridders gebruikten speciale wapens, zoals de lange boog, die hen in staat stelde om tegenoverleggers te verslaan.

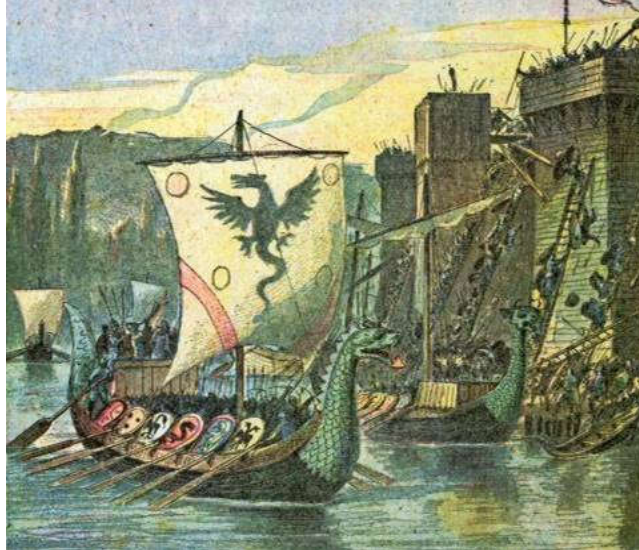
DE TOERNOOIEN

Toernooien waren populaire evenementen waar ridders hun vaardigheden toonde en prijzen wonnen.

Naast 876: Langs het Wereldtijdpad staan 40 van dit soort draaipanelen met interessante informatie over een historisch thema.

Vraag

Als tijdreizen mogelijk was, zou je dan wel eens een vakantie in de riddertijd willen doorbrengen?

Vikingschepen op de Seine

875-E1 Niet alles lukt!

En wie zijn er weer de klos?

878-E Tegenslag

Een groot deel van Engeland blijft bezet gebied.

Hoe zou het komen dat de Vikingen zulke grote verwoestingen konden aanrichten? (zie voor een antwoord: **878-R**)

882-N Over een andere boeg

Hij heet Karel de Dikke. Hij is de achter-achterkleinzoon van Karel de Grote en is de baas in o.a. de Lage Landen. Althans dat probeert hij te zijn. Hij sluit daarvoor een deal met de vijand...! Maar of het helpt?

Deventer werpt een wal op tegen de Vikingen

883-R Deventer verdedigt zich

De inwoners van Deventer pikken het niet langer.

885-N Geluk bij een ongeluk...

Normandië in Frankrijk dankt haar naam aan de Noormannen die zich daar permanent vestigden (zie straks 896-E). Dat was ook bijna in Friesland gebeurd...

Deventer

891-N Er valt weinig meer te halen

Hoe komt het toch dat de Vikingen de Lage Landen voortaan links laten liggen?

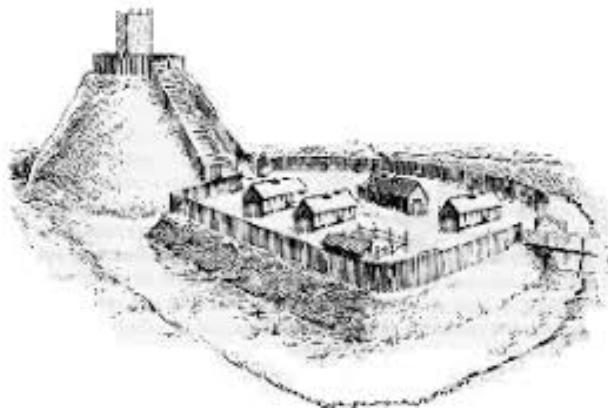
Vikingschepen landen in Normandië

896-E Frankrijkgangers

Zo komt Normandië aan haar naam.

Middeleeuwse woontoren van lokale landheer met woningen van 'horigen' die hij uit eigen belang bescherming biedt

905-N Blijvende gevolgen

De invallen van de Vikingen werken nog lang door in de Lage Landen. Hoe zou het komen dat de lokale krijgsheren het hier steeds meer voor het zeggen krijgen?

Einde van de wandeling

Als deze try-out-wandeling is befallen...

Het Wereldtijdpad is 50 km lang, begint in Rijssen en eindigt in Holten. De route is opgeknipt in negen rondwandelingen. Het tijdpad vertelt wat er in de achterliggende 2000 jaar zoal is gebeurd.

Voor elke rondwandeling zijn themawandelingen uitgezet. Kies op wereldtijdpad.nl een thema dat je interesseert en je komt met een verhaal thuis!

Colofon

© 2019 Stichting Wereldtijdpad

Samenstelling: Floor Looy

Projectmanagement:: IKOconsult, Almelo

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van derden zo goed mogelijk te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De Stichting Wereldtijdpad aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor schade als gevolg van niet of onjuiste vermelding van gegevens in deze uitgave. U kunt eventuele opmerkingen schriftelijk of per mail doorgeven aan de stichting.